

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.І. ПИРОГОВА
Кафедра філософії та суспільних наук**

**ФІЛОСОФІЯ
В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ
ТА
СОЦІАЛЬНО - ПОЛІТИЧНОМУ
ДИСКУРСАХ**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

**II-ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

18 листопада 2021 року

ВІННИЦЯ 2021

УДК: 1(091):004.83

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
академік Національної академії медичних наук України,
ректор Вінницького національного медичного університету
ім. М.І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор, професор кафедри нормальної фізіології
Мороз Василь Максимович

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА
проректор з наукової роботи
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор, професор кафедри нормальної фізіології
Власенко Олег Володимирович

професор кафедри філософії та суспільних наук
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор філософських наук, професор
Вергелес Костянтин Миколайович

Редакційна колегія:

Черкасов Святослав Васильович доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Харьковщенко Євген Анатолійович доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Куліш Павло Лаврентійович кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР)

Мельник Віктор Мирославович, кандидат політичних наук викладач кафедри політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах. Матеріали доповідей та виступів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 18 листопада 2021 року Вінниця 2021. Видавець ФОП Кушнір Ю.В. – 196 с.

ISBN 978-617-7721-38-2

Збірник містить матеріали доповідей та виступів учасників II всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах**», яка відбулась у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова 18 листопада 2021 року з нагоди святкування Міжнародного дня філософії. У поданих матеріалах висвітлюється широке коло актуальних проблем розвитку філософських дисциплін від минулих часів до сучасних. Збірник адресовано науковцям, вищої та середньої освіти, аспірантам, магістрантам, пошукувачам, студентам та всім хто цікавиться філософією й гуманітарними дисциплінами.

Матеріали подані в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен, посилань, грамотність, літературний стиль та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи не повертаються. Організатори конференції та члени редколегії не завжди поділяють думки учасників (авторів).

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова протокол № 3 від 25 листопада 2021р.

УДК: 1(091):004.83

ISBN 978-617-7721-38-2

Трухманова С.Л.,
к.іст.н., доцент,
доцент кафедри філософії та суспільних наук
Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна
Пилипчук В.Л.,
к.мед.н., доцент
доцент кафедри соціальної медицини
та організації охорони здоров'я
Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

ЦИФРОВІ ОСНОВИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПАЦІЄНТА І ЛІКАРЯ

Цифрові технології докорінно змінили наше сьогодення. Вони опанували усі сфери буття і глибоко увійшли в систему охорони здоров'я. На думку аналітиків Разумков центру «цифровізація може сприяти вирішенню соціальних проблем, полегшивши доступ до основних послуг у сфері охорони здоров'я...» [1]. Електронна система охорони здоров'я (ЕСОЗ) стала панівною комунікацією в медичній практиці, формалізувала та стандартизувала лікувально-профілактичний процес. Використання ЕСОЗ потягнуло за собою значне скорочення «паперового» документообігу та заощадження часу на збирання інформації. Наявні економія та перерозподіл робочого часу лікарів і всіх медичних працівників. Стандартизація формування первинної бази даних, її інформаційно-аналітичного опрацювання та практичного виходу докорінно змінили систему управління медичною допомогою. Проте метою діяльності ЕСОЗ є допомога людям, істотам соціально-біологічним, а не цифровим об'єктам. Їм притаманні глибинні біологічні потреби, пов'язані з емоційним станом особистості, зміненої хворобою, потреба у підтримці, заспокоєнні, обговоренні переживань і тривог.

В основі медичної практики знаходяться взаємовідносини пацієнта і лікаря. В умовах реформування системи охорони здоров'я змістилися акценти у лікарській діяльності. Завдання лікаря організовувати продуктивне спілкування, діагностувати хвороби та призначати лікування, користуючись не лише традиційними методами та каналами зв'язку, але й новими засобами передачі інформації, оволодівати вміннями комунікації в ІТ-мережах. Неможливо переоцінити значення бесіди з лікарем, яка часто самого пацієнта примушує уважно приглядатись до власного стану здоров'я та ретельніше аналізувати симптоми і артикулювати скарги. До того ж ситуація з covid-епідемією продемонструвала екстремальні умови

роботи, в яких лікарю доводилося обслуговувати значні групи пацієнтів у відносно короткий термін часу. Досвід такої роботи продемонстрував, що лікар повинен був обмежуватись інтернет-комунікацією чи надавати допомогу у телефонному режимі або у ІТ-мережах, що позбавляло пацієнтів частини емоційної підтримки лікаря та примушувало швидко і стисло формулювати свої проблеми. За відсутності візуального контакту у лікаря з'являються додаткові проблеми, а пацієнти відчувають розчарування від незначної кількості часу, яка їм відводиться, та невпевненості, що вони змогли правильно сформулювати скарги і симптоми. Також існує загроза некоректної чи неадекватної оцінки власного стану, помилок та напруження від розуміння відповідальності за комунікацію. Поглиблює тривогу пацієнтів ще й те, що відбувається постійна фіксація результатів візитів і бесід з лікарем в інтернет - документації з неможливістю подальшого виправлення неточностей чи помилок. Пацієнти визначають проблеми у себе, виходячи з власного чи сімейного досвіду, але часто трапляються ситуації, з якими вони зустрічаються вперше, що збільшує вірогідність помилок. Деяких пацієнтів хвилює проблема можливого порушення конфіденційності в ЕСОЗ.

Незвичним є й те, що під час такої комунікації знеособлюється пацієнт, «втрачається» особистість, а разом з тим потужний гуманістичний потенціал соціальної інтеракції, співчуття. На слушну думку доктора філософських наук, професора Черкасова С.В., «без емпатії та конструктивних взаємовідносин лікаря і пацієнта клінічна медицина не існувала, не існує і не могла існувати.» [2, с. 232]. Реальне життя примушує визнати необхідність персоналізованого підходу у процесі спілкування пацієнта і лікаря. «Коли ми ведемо розмову про повсякденні професійні практики, - підкреслює доктор філософських наук, професор Пустовіт С.В., - ми маємо на увазі не тільки раціоналізовані підходи до пацієнта, але й нераціональні, міфічні, психологічні, біографічні, психосоматичні та ін. складові картини хвороби та здоров'я, де пацієнт припиняє бути клієнтом системи охорони здоров'я та починає виступати як особистість, що презентує свій унікальний досвід та життєвий експеримент довжиною в життя.» [3, с. 161-162].

Рефлексія пацієнта на власний стан свідомості покладає на нього необхідність самоідентифікації у складних умовах з усвідомленням відповідальності за стрімко зростаючі результати. У пацієнта може складатись уява комунікації із самим собою, хворобливе вдивляння у себе, що буде посилювати тривожний стан і створювати складний соціальний фон для подальшого спілкування. Значна увага сьогодні приділяється етичним питанням взаємовідносин, якості надання медичної допомоги з точки зору так би мовити «політесу», ввічливості, демонстрації уваги до проблем пацієнта, але в екстремальних умовах напруженого ритму роботи

навіть відповідна поведінка лікаря часто виглядає штучною, рольовим прийомом без реального емоційного відгуку. Що вже говорити про медичного працівника, який автоматично виконує свої функції, або ж під впливом фізичної та емоційної втоми або навіть виснаження взагалі може знівелювати медичну допомогу необережним словом, жестом чи поглядом. У вказаному контексті потребує уваги емоційний стан лікаря, гармонійність думок та поведінкових зразків, розуміння можливості отримання ним самим кваліфікованої допомоги в довірливому колі друзів. Разом з тим зростає значення індивідуальних методик фізичної та психологічної релаксації, в зв'язку з чим актуальним стає подальший культурний обмін філософсько-етичними надбаннями та практичними знаннями з фізичного вдосконалення та психологічного «перезавантаження». На даний момент медичний персонал і лікарі зокрема у більшості випадків недостатньо володіють такими методиками чи не мають можливості їх використовувати у зв'язку з наявним у практиці парадоксом етичних принципів.

Таким чином, можна визначити деякі сучасні методи надання медичної допомоги в ЕСОЗ як сурогатні, вимушені і прагнути до покращення, використовуючи як традиційні, так і нові підходи до надання медичної допомоги. Так би мовити «цифровізація» стосунків лікаря і пацієнта, спрощуючи та прискорюючи оперативний обмін інформацією, повинна максимально зберегти особистісне спілкування, уникнути байдужої формальності та залишити можливість індивідуального підходу до проблем хворої людини.

Література:

1. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів
URL:<https://razumkov.org.ua/>
2. Черкасов С.В Проблема людини у філософії і медицині. // Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах України. Матеріали доповідей та виступів всеукраїнського круглого столу. - Вінниця, 2019. - С.232
3. Пустовіт С.В. Філософія та медичний дискурс: життєсвіт пацієнта. // Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах. . Матеріали доповідей та виступів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Вінниця, 2020. - С. 161-162